



TEXNIKUMLARDA INGLIZ TILINI O‘QITISHDAGI ZAMONAVIY MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI

Andijon shahar 1 son texnikumi

Ingliz tili o‘qituvchisi

G‘ulomiddinova Irodaxon Olimjon qizi

+998959551695

gulomiddinovairodaxon@gmail.com

Annotatsiya:

Ushbu maqolada professional ta’lim tizimida, xususan texnikumlarda ingliz tilini o‘qitishning hozirgi holati tahlil qilinadi. O‘quvchilarning sohaviy ingliz tilini o‘zlashtirishdagi asosiy to‘siqlar, pedagogik yondashuvlardagi kamchiliklar va texnik vositalardan foydalanish masalalari ko‘rib chiqiladi. Maqola yakunida o‘qitish sifatini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar va metodologik yechimlar taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: Texnikum, professional ingliz tili (ESP), kommunikativ yondashuv, raqamli texnologiyalar, motivatsiya, metodika, sohaviy kompetensiya.

1. KIRISH

O‘zbekiston professional ta’lim tizimining modernizatsiya qilinishi texnikum bitiruvchilari oldiga yuqori malakali mutaxassis bo‘lish bilan bir qatorda, xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lish talabini ham qo‘ymoqda. Ingliz tili esa ushbu raqobatbardoshlikning asosiy omillaridan biridir. Biroq, texnikumlarda chet tilini o‘qitish hali ham nazariyaga asoslanib qolayotgani va amaliy ehtiyojlardan uzilib qolayotgani jiddiy muammo hisoblanadi.



2. TEXNIKUMLARDA TA'LIM JARAYONIDAGI ASOSIY MUAMMOLAR

2.1. Umumiy tildan sohaviy tilga o'tishdagi uzilish: Ko'pgina texnikumlarda ingliz tili darslari umumiy (General English) yo'nalishda olib boriladi. Bitiruvchi esa texnik atamalarni, o'z mutaxassisligiga oid texnik hujjatlarni o'qish yoki xorijiy hamkasblari bilan muloqot qilish ko'nikmasiga ega bo'lmaydi.

2.2. Motivatsiyaning pastligi: O'quvchilar ko'pincha ingliz tilini o'z kasblari uchun kerakli instrument deb emas, balki oddiy o'quv predmeti sifatida qabul qilishadi. Bu esa darslarga bo'lgan qiziqishni susaytiradi.

2.3. O'qitish metodikasi va materiallar: Darslarda interfaol metodlar va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish darajasi past. Ko'pchilik darsliklar professional yo'nalishlarga (IT, muhandislik, qishloq xo'jaligi va h.k.) moslashtirilmagan.

2.4. Texnik jihozlanish: Lingafon xonalari va multimediali ta'lim muhitining yetarli emasligi tinglab tushunish (listening) va nutqiy ko'nikmalarni (speaking) rivojlantirishga to'sqinlik qiladi.

3. MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI

3.1. ESP (English for Specific Purposes) dasturlarini joriy etish: Texnikumlarda "Sohaviy ingliz tili" dasturlari ishlab chiqilishi shart. Masalan, IT yo'nalishidagi texnikumlar uchun dasturlash terminologiyasi, qurilish sohasi uchun texnik chizmalar va xalqaro standartlar bo'yicha ingliz tili o'quv qo'llanmalari yaratilishi kerak.



3.2. "Blended Learning" (Aralash ta'lim) modelini qo'llash: An'anaviy darslarni onlayn platformalar (Quizlet, Duolingo, Coursera) bilan uyg'unlashtirish o'quvchining mustaqil ishlash qobiliyatini oshiradi.

3.3. CLIL (Content and Language Integrated Learning) yondashuvi: Ingliz tilini maxsus fanlar bilan integratsiya qilish. Ya'ni, mutaxassislik fanlarini o'qituvchi bilan til o'qituvchisi hamkorlikda dars o'tishi orqali o'quvchi tilni amaliyotda qo'llashni tezroq o'rganadi.

3.4. O'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish: Faqat til bilish yetarli emas. O'qituvchilar ham texnik sohalar bo'yicha tushunchaga ega bo'lishi yoki soha mutaxassislari bilan hamkorlikda dars berishi uchun sharoit yaratilishi kerak.

4. AMALIY TAVSIYALAR

- **Ishlab chiqarish korxonalarini bilan hamkorlik:** Texnikumlarga korxonalar vakillarini jalb etib, ular uchun xalqaro standartlardagi texnik ingliz tili kurslarini tashkil etish.
- **Gaming (Gamifikatsiya):** Dars jarayoniga til o'rgatuvchi o'yinlar va key-stadi (case-study) metodlarini ko'proq kiritish.
- **Sertifikatlashtirish:** O'quvchilarni IELTS emas, balki texnik mutaxassisliklar uchun xalqaro miqyosda tan olingan ingliz tili darajasini (masalan, TOEIC) olishga rag'batlantirish.

Texnikumlarda ingliz tilini o'qitishdagi asosiy muammolar – **kuchli nazariy grammatikaga urg'u berish, kasbiy terminologiya (ESP) yetishmasligi va motivatsiyaning pastligi** hisoblanadi. Ularni bartaraf etish



uchun **interaktiv metodlar** (CLIL, rolli o'yinlar) va **multimedia vositalaridan** foydalangan holda, o'quvchilarni kasbiy muloqotga tayyorlash (soha ingliz tili) asosiy yechimdir.

Texnikumlarda Ingliz Tilini O'qitishdagi Asosiy Muammolar

1. **Kasbiy til (ESP) yetishmasligi:** Umumiy ingliz tili (EGP)ga haddan tashqari urg'u berilib, texnik terminologiya va mutaxassislikka oid materiallar (technical manuals, reports) yetarli emas.
2. **An'anaviy uslublar:** O'qituvchilar hali ham grammatika-tarjima metodidan foydalanishadi, natijada talabalarda «til to'sig'i» (speaking barrier) yuzaga keladi.
3. **Motivatsiya va daraja pastligi:** O'quvchilarning umumiy ingliz tili bazasi pastligi va tilni kasbiy faoliyatda qo'llashga qiziqishlari susligi.
4. **Resurslar va o'quv soatlari kamligi:** Texnikumlarda ingliz tili uchun ajratilgan soatlar oliy ta'limga nisbatan kam (haftasiga 2 soatgacha) va darsliklar zamonaviy talablarga to'liq javob bermaydi.
5. **Malakali o'qituvchilar yetishmasligi:** Texnik sohalarni tushunadigan va kasbiy ingliz tilini o'rgata oladigan mutaxassislar kam.

Международная конференция академических наук +4

Muammolarni Bartaraf Etish Yo'llari (Yechimlar)

- **Kasbiy ingliz tili (ESP) kurslarini joriy etish:** O'quv dasturiga muhandislik, tibbiyot, IT kabi sohalarga oid terminologiyani o'rgatuvchi materiallarni integratsiya qilish.
- **Interaktiv metodlardan foydalanish:** *Role-play* (rolli o'yinlar), *case study* (key-stadi), loyiha asosida o'qitish (project-based learning) orqali talabalarni jonli muloqotga undash.
- **Multimedia va AKTni qo'llash:** Video, audio, mobil ilovalar, va virtual simulyatsiyalardan foydalanib, darsni qiziqarli tashkil etish (gamifikatsiya).



- **CLIL yondashuvi (Mazmun va til integratsiyasi)**: Texnik fanlarni ingliz tilida o‘qitish orqali ham mutaxassislik, ham til bilimni bir vaqtda oshirish.
- **O‘qituvchilar malakasini oshirish**: O‘qituvchilarni maxsus terminologiya va yangi pedagogik texnologiyalar (CALL - Computer Assisted Language Learning) bo‘yicha qayta tayyorlash.

innoworld.net +6

Zamonaviy Pedagogik Yondashuvlar

Yondashuv	Tavsif
Kommunikativ metod	Grammatikadan ko‘ra muloqot va nutqqa urg‘u berish.
ESP (English for Specific Purposes)	Texnik mutaxassislar uchun maxsus terminologiyani o‘rgatish.
CLIL (Content and Language Integrated Learning)	Texnik fanni ingliz tilida o‘qitish.
Interaktiv/Gamifikatsiya	O‘yinlar, aqliy hujum, rolli o‘yinlar orqali ishtirokni oshirish.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun, ayniqsa, texnikumlarda amaliy kasbiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga yo‘naltirilgan, o‘quvchining shaxsiy ehtiyojlaridan kelib chiqadigan (learner-centered) ta’lim muhitini yaratish zarur.

XULOSA

Texnikumlarda ingliz tilini o‘qitishni rivojlantirish – bu ta’lim tizimini ishlab chiqarish talablari bilan sinxronlashtirish demakdir. Agar biz nazariyadan amaliyotga, umumiy tildan esa professional terminologiyaga yo‘naltirilgan o‘qitish tizimini joriy etsak, bitiruvchilar nafaqat nazariy bilimga, balki xalqaro hamkorlikda o‘z o‘rniga ega malakali kadrlar bo‘lib yetishadilar.



FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hutchinson, T., & Waters, A. "English for Specific Purposes: A Learning-Centred Approach". Cambridge University Press, 1987.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
3. Richards, J.C., & Rodgers, T.S. "Approaches and Methods in Language Teaching". Cambridge University Press, 2014.
4. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ularni ta'lim jarayoniga tatbiq etish metodikasi. T., 2022.